

Justitiedepartementet

ju.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia: ju.L3@regeringskansliet.se

Referens: Ju2022/02173

Remissyttrande över SOU 2022:23 - En oavvislig ersättningsrätt?

TV4 Media AB bedriver tv- och streamingverksamhet i Sverige genom TV4 och CMORE. TV4 levererar nyheter, underhållning, sport och drama till hela Sverige. CMORE är premiumleverantör av film, serier och sport i Norden.

Genom dessa verksamheter initieras, möjliggörs, skapas och förvärvas stora mängder innehåll och TV4/CMORE betalar ut hundratals miljoner kronor årligen i ersättningar till upphovsmän och utövande konstnärer.

TV4 Medias (nedan "TV4") synpunkter i anledning av betänkandet En oavvislig ersättningsrätt SOU 2022:23 är följande.

Sammanfattning

TV4 tillstyrker Utredningens förslag att inte införa en oavvislig ersättningsrätt.

TV4 tillstyrker Utredningens bedömning att det inte finns skäl att komplettera den föreslagna rätten till ytterligare ersättning så att upphovsmän och utövande konstnärer kan framställa krav mot annan än avtalspart.

TV4 har inget att invända mot Utredningens förslag avseende överlåtelsens längd och förvärvarens ensamrätt när utövande konstnärer överlåter sin rätt i vissa fall, under förutsättning att regeln är dispositiv och inte omfattar överlåtelse av rätt för inkludering i filmverk.

TV4 tillstyrker Utredningens förslag att inte införa tvingande alternativa system för tvistelösning.

Beskrivning av marknaden

Utredningens första uppgift har enligt direktiven varit att analysera och redogöra för upphovsmäns och utövande konstnärers (nedan gemensamt benämnda "upphovspersoners") möjlighet att få lämplig och proportionerlig ersättning för verk som görs tillgängligt på begäran.

Utredningens beskrivning av marknads utveckling är på många sätt välkommen, samtliga parter förutsättningar och den praktiska verkligheten kring upphovsrätten har annars en tendens att få en tämligen undanskymd roll. I det stora hela är beskrivningen av streamingbranschens utveckling och villkor riktig men i vissa avseende måste större hänsyn tas till de olika förutsättningarna som råder inom respektive bransch.

Det är TV4s uppfattning att upphovspersoner på den audiovisuella marknaden har goda förutsättningar för att erhålla skälig ersättning för tillgängliggörande på begäran. Inom den audiovisuella sektorn förvärfvas den absoluta majoriteten av rättigheterna via avtal förhandlade av collecting societies, intresseorganisationer, fackförbund, agenter eller andra ombud men även via avtal med producenter och distributörer. Här finns det hos samtliga parter goda förutsättningar att hantera de affärsmässiga överväganden som behövs göras och den erfarenhet som krävs för att bedöma det ekonomiska värdet av de rättigheter som de överlåter eller förhandlar. Det rör sig om välinformerade och starka motparter, många med monopol eller monopolliknande ställning.

TV4 har idag avtal, som utöver andra nyttjanden uttryckligen reglerar villkoren för tillgängliggörande på begäran; med STIM/NCB, IFPI/SAMI, Copyswede, Dramatikerförbundet och Scen & Film. Samtliga dessa avtal reglerar upplåtelsens omfattning samt ersättningen härför, låt vara att de två sistnämnda avtalen med Dramatikerförbundet och Scen & Film även innefattar nyttjanden som i vissa delar avser både linjärt nyttjande och tillgängliggörande på begäran. Detta innebär inte att ersättning inte utgår eller är för låg, tvärtom ser vi en markant ökning av grundgager under den senaste tioårsperioden, ersättningar som, liksom budget, ligger till grund för tillkommande ersättning för rättighetsförvärv samt ytterligare royalty för nya licensperioder och eventuella andra nyttjanden.

TV4 lanserade sin första Play-tjänst som möjliggjorde tillgängliggörande på begäran på en bredare front 2009. Sedan dess har det skett stora förändringar på marknaden vad gäller nyttjandets art och omfattning, tjänsternas ekonomiska förutsättningar och affärslogik. Avtalsmarknaden avseende tillgängliggörande på begäran har varit och är under konstant utveckling, från olika initiala lite trevande försöksavtal till idag där tillgängliggörande på begäran regleras uttryckligen i samtliga våra avtal och där arbetet med att omförhandla och anpassa är en ständigt pågående process. Det rör sig om komplexa eco-system avseende gemensamt framförhandlade regelverk för nyttjanden och ersättningar och det kan därmed också vara missvisande att lyfta ut en form av nyttjande utan att koppla ihop det med ersättningsstrukturerna i dess helhet. Härtill måste det beaktas att vi befinner oss i ett skifte, vi har gått från tittare till användare och tillgängliggörande på begäran ersätter till stor del det linjära nyttjandet, dock att det fortfarande är samma publik och många gånger samma innehåll på en alltmer konkurrensutsatt marknad.

Att det finns fungerande strukturer för förvärv och att upphovspersoner har rätt till skälig ersättning är centralt för hela upphovsrätten och en grundförutsättning för fortsatt skapande. Detta system med kollektivt förhandlade avtal liksom andra avtalslösningar som gemensamt förhandlas och upprätthålls säkerställer upphovspersonernas position i sammanhanget. Härtill införs som bekant inom kort DSM-direktivet med regler som syftar till att ytterligare stärka

upphovspersoner som avtalsparter vilket med stor sannolikhet kommer att ge ny energi till en marknad i konstant förändring och våra nära nog ständigt pågående förhandlingar.

En oavvislig ersättningsrätt

Utredningen har även haft i uppdrag att ta ställning till om det finns skäl att införa en oavvislig ersättningsrätt. Enligt en sådan rätt skulle upphovspersonerna kunna kräva ersättning direkt från användaren, oberoende om denna är upphovspersonens avtalspart eller inte och oaktat vad som överenskommits vid överlåtelsen (även om redan fått skälig ersättning). Denna reglering avses vara tvingande och dessutom föremål för obligatorisk kollektiv förvaltning.

TV4 instämmer med Utredningens slutsats att det inte finns tillräckliga skäl att införa en oavvislig ersättningsrätt. Vi instämmer också med de skäl som lyfts fram i Utredningen, framför allt är det svårt att se att en oavvislig ersättningsrätt skulle kunna åstadkomma det resultatet som eftersträvas.

En oavvislig ersättningsrätt är svår att förena med allmänna förmögenhetsrättsliga principer och den tillgodoser varken principen om avtalsfrihet eller främjar upphovspersonernas möjlighet att själva välja hur deras rättigheter ska förvaltas. Helt klart att en sådan lösning skulle påverka alla gemensamt fastställda ersättningsmodeller om TV4 eller någon annan ska åläggas att betala en gång till i ett senare led. Vi kommer i så fall ofrånkomligen att behöva bygga om avtalsstrukturerna så att en del av ersättningen flyttas till senare led, vilket inte gagnar någon. I värsta fall kommer osäkerhet kring tillkommande rättighetskostnader påverka möjligheten att investera i nya produktioner.

Det är heller inte rimligt att ålägga en hel bransch men vitt skilda förhållanden en lösning för att försöka komma åt eventuella problem som kan förekomma inom vissa sektorer.

Andra åtgärder

Utredningen har också haft i uppdrag att ta ställning till om det finns behov av andra åtgärder när det gäller upphovspersoners möjligheter att få skälig ersättning vid tillgängliggörande på begäran.

På i stort samma grunder som ovan ställer sig TV4 bakom Utredningens slutsats att det inte finns tillräckliga skäl att komplettera den regel om rätt till ytterligare ersättning som nu kommer att genomföras i enlighet med DSM-direktivets artikel 20 så att upphovspersoner kan kräva ersättningen av någon annan än sin avtalspart.

TV4 har inget att invända mot Utredningens förslag att utöka bestämmelserna om överlåtelsens längd och förvärvarens ensamrätt till att omfatta även utövande konstnärer, dvs att en överlåtelse som en utövande konstnär gör ska gälla för en tid av tre år och inte medföra ensamrätt, när överlåtelsen avser rätten att överföra ett framförande till allmänheten eller att framföra det offentligt förutsatt att inte parterna avtalar om något annat. Liksom i förhållande till upphovsmän måste filmverk undantas från bestämmelserna.

Alternativ tvistelösning

Utredningen ska också ta ställning till alternativ tvistelösning, dvs ett nytt frivilligt system för tvistelösning utom domstol.

TY4 delar Utredningens uppfattning om att det inte finns tillräckliga förutsättningar för att införa en alternativ form av tvistelösning på upphovsrättens område och instämmer med att frivillig medling är en lämplig väg framåt. För att detta ska fungera behövs medlare med särskild branschkunskap och Patent- och registreringsverkets (PRV) utökade uppdrag för att tillhandahålla en förteckning över medlare samt sprida information om medling som tvistelösningsform är bra. TV4 vill dock poängtera att PRV måste få tillräckliga resurser för detta uppdrag. PRV har fått allt ta större ansvar inom upphovsrättens område, en utökning av uppdrag som inte följts upp av nya resurser vilket har blivit uppenbart, inte minst inom tillsynsverksamheten i enlighet med lagen om kollektiv förvaltning av upphovsrätt.

Stockholm den 15 november 2020

För TV4 Media AB, moderbolag i Sverige för TV4 och CMore

Lotta Wattring

Affär och rättigheter, Collecting Societies

Mobil 0760 460 430

Besöksadress: Tegeluddsvägen 3-5, Stockholm

Postadress: 115 79 Stockholm

www.tv4.se | www.cmore.se | www.mtv.fi

